

Minister voor Rechtsbescherming

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
8 november 2023

Ons kenmerk
4982210

nota

Beslisnota bij Kamerbrief oninbare civiele vonnissen

1. Aanleiding

Op 5 oktober 2022 vond een commissiedebat strafrechtelijke onderwerpen plaats. Tijdens het debat heeft het Kamerlid Van Nispen (SP) geïnformeerd naar de stand van zaken van motie over oninbare civiele vorderingen die hij samen met Kamerlid Ellian (VVD) op 16 december 2021 heeft ingediend.¹ Het Kamerlid Van Nispen heeft daarbij verzocht om breder te worden geïnformeerd over de uitvoering van de motie dan enkel in de Kamerbrief van 8 juli 2022 over online fraude.² Hij verwees hierbij tevens naar een initiatiefnota van het CDA ingediend door het Kamerlid Van Toorenburg (2017).³ U heeft tijdens het debat toegezegd de Kamer schriftelijk te informeren. Daar betreft u ook de toezegging bij gedaan tijdens het commissiedebat civielrechtelijke onderwerpen op 10 november 2022 om in gesprek te zullen gaan met de Koninklijke Beroepsorganisaties van Gerechtsdeurwaarders over de executie van civiele vonnissen en de (on)mogelijkheden daarbij en de Kamer daarover terug te koppelen.

2. Geadviseerd besluit

U wordt gevraagd in te stemmen met bijgevoegde Kamerbrief, waarin is weergegeven dat de overheid geen rol heeft bij de inning in civiele procedures. De overheid is in deze procedures geen procespartij en treedt niet in de onderlinge rechtsbetrekkingen tussen partijen. Er is geen sprake van punitieve strafoplegging of strafmaatregelen, zoals de Staat die in het strafrecht kan vorderen. U ziet dan ook geen reden om het Centraal Justitieel Incasso Bureau (hierna: CJIB) een taak te geven bij het innen van civiele vorderingen. Het CJIB maakt bij het innen gebruik van de gerechtsdeurwaarder en de verhaalsmogelijkheden worden niet vergroot.

Evenmin ziet u reden om schadevoorschotten te verstrekken. De particuliere schade wordt dan afgewenteld op de samenleving als geheel en wordt op deze wijze onbetaalbaar. Wel zet u zich in voor verbeteringen en voert u gesprekken met de deurwaarders.

De overheid is wel verantwoordelijk voor de vorderingen binnen het strafrecht. U zet zich binnen het strafrecht in om het aantal niet-ontvankelijk verklaarde vorderingen benadeelde partij terug te dringen door het vereenvoudigen en eenduidiger maken van de behandeling vordering benadeelde partij.

¹ Kamerstukken II 2021-2022, 28 684, nr. 680.

² Kamerstukken II 2021-2022, 29 911, nr. 372.

³ Kamerstukken II 2016-2017, 34 615, nr. 10.

3. Kernpunten

Motie

In de motie van 16 december 2021 hebben de Kamerleden Van Nispen en Ellian geconstateerd dat slachtoffers van oplichting soms zijn aangewezen op de civiele rechter, maar dat een toewijzing van de vordering nog niet garandeert dat de dader ook daadwerkelijk kan betalen. Het slachtoffer staat in dat geval met lege handen. Kamerleden Van Nispen en Ellian vinden het onwenselijk dat een slachtoffers zelfs met een toegewezen vordering hun recht niet kunnen behalen.

Zij verzoeken de regering de mogelijkheden te onderzoeken om te voorkomen dat slachtoffers met oninbare civiele vonnissen blijven zitten en de rol van de overheid daarin zou kunnen spelen, bijvoorbeeld door als overheid civiele vorderingen van slachtoffers over te nemen als een dader niet direct aan de vordering kan of wil voldoen.

Kernpunten reactie

- Het is van belang om twee stelsels te onderscheiden waarin burgers de mogelijkheid hebben om compensatie van schade te verzoeken: via het civiele recht en via het strafrecht.
- Strafrecht: slachtoffers van strafbare feiten kunnen aangifte doen bij de politie. Indien de officier van justitie overgaat tot strafvervolgning kan het slachtoffers zich voegen als benadeelde partij in het strafproces. Het kan voorkomen dat de vordering benadeelde partij (deels) niet-ontvankelijk wordt verklaard. U zet zich in om het aantal niet-ontvankelijk verklaarde vorderingen terug te dringen en de schade, zodat slachtoffers hun schade binnen het strafrecht kunnen verhalen. U benoemt in de Kamerbrief het onderzoek naar de normering van schadebedragen en standaardisering van de behandeling van de vordering benadeelde partij in het strafproces.
- Civiele recht: er zijn geen mogelijkheden voor de overheid om een rol te spelen bij het executeren van civiele vorderingen.
- Bij een civiele procedure gaat het niet om publiekrechtelijke straffen of maatregelen zoals het strafrecht, waarbij de strafrechter een schadevergoeding kan opleggen. Bovendien is binnen het civiele recht de executerende taken voorbehouden aan de gerechtsdeurwaarder en niet aan het CJIB. De gerechtsdeurwaarder heeft diverse bevoegdheden en verhaalsmogelijkheden.
- U zet wel in op verbetermaatregelen door het voeren van gesprekken met de gerechtsdeurwaardes. U verwijst in dit kader naar de recente brief van 26 oktober jl. over de voortzetting van de thematafels, waarbij u met partijen uit de keten hebt gesproken over verbeteringen in het stelsel van incasso. In de brief staat u stil bij de toezegging om in gesprek te gaan met de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders. Zoals in voornoemde brief is aangegeven worden de gesprekken voortgezet. Daarbij heeft u in de brief toegezegd om samen met uw ambtgenoot van Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen een verkenning te starten naar mogelijke wijzigingen in het stelsel van civiele invordering.

4. Toelichting

4.1 Politieke context

Naast de motie zijn meerdere sets Kamervragen gesteld:

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid

Datum
8 november 2023

Ons kenmerk
4982210

- Beantwoording van Kamervragen d.d. 13 oktober 2021 van het lid Van Nispen over slachtoffers van oplichting en het verhaal van de schade na civiele vonnissen.⁴
- Beantwoording van Kamervragen d.d. 15 juni 2023 van het lid Van Nispen over slachtoffers die na jaren procederen nog steeds geen geld hebben teruggekregen van hun bewezen oplichters en het opzetten van een fonds voor slachtoffers van oplichting.⁵

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid

Datum
8 november 2023

Ons kenmerk
4982210

Voorts heeft het Kamerlid Ellian tijdens het commissiedebat Slachtofferbeleid van 23 februari jl. aandacht gevraagd voor dit onderwerp.

Ook heeft op 13 april jl. heeft op initiatief van het Kamerlid Ellian een rondetafelgesprek over dit onderwerp plaatsgevonden. Verschillende organisaties zoals de Koninklijke Beroepsorganisaties van Gerechtsdeurwaarders, belangenorganisaties zoals de Stichting Slachtoffers Eerst en Slachtofferhulp Nederland hebben hun standpunt ten aanzien van dit onderwerp weergegeven.

4.3 Krachtenveld

- De Tweede Kamer: de Tweede Kamer wil graag iets betekenen voor mensen die na een civiele procedure met lege handen achterblijven;
- Gerechtsdeurwaarders: handelt in civiele procedures als openbaar ambtenaar en heeft de mogelijkheid om vorderingen te innen. Wel hebben zij in hun position paper voor de rondetafel mogelijkheden tot het vergroten van hun instrumentarium geschetst;
- CJIB: int de schadevergoedingsmaatregel als de strafrechter een schadevergoedingsmaatregel heeft opgelegd. Het CJIB heeft geen rol in civiele procedures. Daar is juist de gerechtsdeurwaarder voor.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

⁴ Kamerstukken II 2021-2022, nr. 840

⁵ Kamerstukken II 2022-2023, nr. 3238